

Latvijas Republikas Senāts

RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS

Rīgā 2026.gada 24.martā

Senatoru kolēģija šādā sastāvā: senatore referente Ieva Višķere, senatori Jānis Pleps un Līvija Slica

rīcības sēdē izskatīja jautājumu par vēršanos Eiropas Savienības Tiesā ar jautājumu prejudiciālā nolēmuma pieņemšanai administratīvajā lietā, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona A/ un /Persona B/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde Fizisko personu reģistrā ierakstītu ziņas par /Persona A/ un /Persona B/ Zviedrijā 2021.gada 22.jūlijā noslēgto laulību.

Lieta kasācijas instances tiesā ierosināta sakarā ar /Persona A/ un /Persona B/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 20.decembra spriedumu.

Turpmāk norādīto apsvērumu dēļ senatoru kolēģija uzskata, ka sprieduma šajā lietā taisīšanai ir vajadzīgs Eiropas Savienības Tiesas prejudiciāls nolēmums par Eiropas Savienības tiesību normu interpretāciju.

Aprakstošā daļa

Faktu izklāsts

[1] Pieteicējas /Persona B/ un /Persona A/ ir Eiropas Savienības pilsones, – /Persona A/ ir Latvijas pilsonē, savukārt /Persona B/ ir gan Latvijas, gan Zviedrijas pilsonē.

Saskaņā ar pieteicēju sniegtajām ziņām /Persona B/ ir dzimusi un uzaugusi Zviedrijā, bet 1997.gadā viņa pārcēlās uz dzīvi Latvijā.

2021.gada 22.jūlijā pieteicējas Zviedrijā noslēdza laulību. Gan pirms laulības noslēgšanas, gan pēc tam abu pieteicēju pamata dzīvesvieta ir bijusi Latvijā.

[2] Pēc laulības noslēgšanas Zviedrijā pieteicējas informēja Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi (turpmāk – pārvalde) par Zviedrijā noslēgto laulību un lūdza par šo faktu izdarīt ierakstu pārvaldes uzturētajā Fizisko personu reģistrā.

Pārvalde pieteicēju lūgumu noraidīja, pamatojot, ka Latvijas tiesiskais regulējums atzīst laulību tikai starp pretēja dzimuma personām un neparedz Fizisko personu reģistrā iekļaut ziņas par ārvalstī noslēgtu laulību starp viena dzimuma personām.

Pieteicējas vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par pienākuma uzlikšanu pārvaldei Fizisko personu reģistrā iekļaut ziņas par viņu Zviedrijā noslēgto laulību.

[3] Gan pirmās instances tiesa – Administratīvā rajona tiesa, gan apelācijas instances tiesa – Administratīvā apgabaltiesa – pieteikumu noraidīja. Administratīvā apgabaltiesa ar 2023.gada 20.decembra spriedumu pievienojās pirmās instances tiesas motīviem un spriedumu pamatoja ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Saskaņā ar Fizisko personu reģistra likuma 1.panta 2.punktu un 11.panta pirmās daļas 19.punktu Fizisko personu reģistrā iekļauj ziņas par personas laulību atbilstoši civilstāvokļa aktu ierakstiem, kas izdarīti saskaņā ar Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likumu. Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 19.panta ceturtā daļa noteic: ja Latvijas pilsonis noslēdz laulību ārpus Latvijas Republikas, ievērojot tās ārvalsts likumus, kuras teritorijā laulība noslēgta, šī laulība ir spēkā Latvijas Republikā, ja ievēroti citstarp Civillikuma 35.panta noteikumi. Savukārt Civillikuma 35.panta otrā daļa paredz, ka ir aizliegta laulība starp viena dzimuma personām, un arī konstitūcija – Latvijas Republikas Satversme (turpmāk – Satversme) – nosaka valsts pienākumu aizsargāt laulību kā savienību starp vīrieti un sievieti (Satversmes 110.pants). Tādējādi ar jēdzienu „laulība” Latvijā ir saprotama savienība starp vīrieti un sievieti – divām dažāda dzimuma personām. Tiesiskais regulējums neparedz Fizisko personu reģistrā kā ziņas par laulību iekļaut ziņas par ārvalstī noslēgtu viena dzimuma pāra laulību. Ziņas par pieteicēju Zviedrijā noslēgto laulību nebūtu iespējams iekļaut Fizisko personu reģistrā arī sadaļā „ģimenes stāvoklis”, jo tiesiskais regulējums šajā sadaļā paredz norādīt tikai to, vai persona ir precējusies, neprecējusies, šķīrusies vai atraitnis.

[3.2] Nav pamata atzīt, ka pieteicējas tiek diskriminētas seksuālās orientācijas dēļ. Lai arī Latvijā neatzīst laulību starp viena dzimuma personām, Latvijā tiek atzīts, ka viena dzimuma pāra ģimene ir uzskatāma par ģimeni Satversmes 110.panta izpratnē. Tādējādi arī viena dzimuma pārim tiek nodrošināta juridiskā atzišana un aizsardzība.

[4] Pieteicējas Administratīvās apgabaltiesas spriedumu pārsūdzēja kasācijas kārtībā.

Kasācijas sūdzībā argumentēts, ka, neregistrējot pieteicēju Zviedrijā noslēgto laulību Fizisko personu reģistrā, valsts pienācīgi nepilda no Satversmes 110.panta un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8.panta izrietošo pienākumu nodrošināt juridisku atzišanu un aizsardzību arī viena dzimuma pāra ģimenēm. Latvijā kasācijas sūdzības iesniegšanas brīdī atzītais viena dzimuma pāru aizsardzības mehānisms – ģimenes attiecību konstatēšana ar administratīvās tiesas spriedumu –, pieteicēju ieskatā, nav pietiekams un nevarētu aizstāt ārvalstī noslēgtas laulības reģistrēšanu Fizisko personu reģistrā. Arī tobrīd izstrādes procesā esošais partnerības regulējums, pieteicēju ieskatā, nenodrošinātu pilnvērtīgu viena dzimuma pāru tiesību aizsardzību.

Kasācijas sūdzībā arī argumentēts, ka atteikšanās reģistrēt pieteicēju Zviedrijā noslēgto laulību Fizisko personu reģistrā pārkāpj pieteicējam no Eiropas Savienības regulējuma izrietošās tiesības uz brīvu pārvietošanos. Pieteicējas uzsvērusas, ka viena no viņām – /Persona B/ – ir ne tikai Latvijas, bet arī Zviedrijas pilsoņe un nav pieļaujams, ka viņas tiesību apjoms mainās atkarībā no tā, vai viņa uzturas Zviedrijā vai Latvijā.

[5] Pieteicējas bija citstarp lūgušas Senātu vērsties Eiropas Savienības Tiesā ar jautājumu par Līguma par Eiropas Savienības darbību 20.panta 2.punkta „a” apakšpunkta un 21.panta 1.punkta interpretāciju kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartu.

2025.gada 30.oktobrī pieteicējas vērsa Senāta uzmanību uz Eiropas Savienības Tiesā ierosināto lietu „Wojewoda Mazowiecki”, C-713/23, un aicināja Senātu vai nu vērsties Eiropas Savienības Tiesā ar prejudiciālā nolēmuma lūgumu vai arī nogaidīt ar nolēmuma pieņemšanu līdz minētajā lietā stāsies spēkā Eiropas Savienības Tiesas spriedums.

[6] Pēc tam, kad Eiropas Savienības Tiesa 2025.gada 25.novembrī pasludināja spriedumu lietā „Wojewoda Mazowiecki”, C-713/23, [ECLI:EU:C:2025:917](#) (turpmāk – spriedums C-713/23), pieteicējas puda viedokli, ka vēšanās Eiropas Savienības Tiesā vairs nav nepieciešama, jo Eiropas Savienības tiesību normu interpretācija tagad esot pilnībā skaidra. Pieteicēju ieskatā, minētajā spriedumā izteiktās Eiropas Savienības Tiesas atziņas ir pilnībā attiecināmas arī uz pieteicēju situāciju, un līdz ar to Latvijai no Eiropas Savienības tiesībām izriet pienākums atzīt pieteicēju Zviedrijā noslēgto laulību, iekļaujot par to ziņas Fizisko personu reģistrā. Pieteicējas uzsvērušas, ka, viņu ieskatā, Latvijā izveidotais partnerības institūts (iespēja viena dzimuma pāriem reģistrēt partnerības attiecības) pieteicējām kā personām, kurām citā Eiropas Savienības dalībvalstī noslēgta laulība, nebūtu jāizmanto, turklāt tas jebkurā gadījumā nenodrošinātu tādu pašu aizsardzības līmeni kā ziņu par ārvalstī noslēgtu laulību iekļaušana Fizisko personu reģistrā.

Pārvalde, atbildot uz Senāta aicinājumu sniegt viedokli par sprieduma C-713/23 ietekmi uz izskatāmo lietu, norādīja, ka joprojām nesaskata iespēju Fizisko personu reģistrā iekļaut ziņas par pieteicēju Zviedrijā noslēgtu laulību.

Motīvu daļa

Tiesiskais regulējums

Eiropas Savienības tiesību akti

[7] Līguma par Eiropas Savienības darbību 20.pants noteic:

“1. Ar šo ir izveidota Savienības pilsonība. Ikviens persona, kam ir kādas dalībvalsts pilsonība, ir Savienības pilsonis. Savienības pilsonība papildina, nevis aizstāj valsts pilsonību.

2. Savienības pilsoņiem ir ar Līgumiem piešķirtās tiesības un ar tiem uzliktie pienākumi. Tiem, cita starpā, ir:

a) tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstu teritorijā;

[..].

Šīs tiesības īsteno saskaņā ar nosacījumiem un ierobežojumiem, ko nosaka Līgumos un ar to īstenošanai paredzētajiem pasākumiem.”

Līguma par Eiropas Savienības darbību 21.panta 1.punkts noteic:

“Ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstīs, ievērojot Līgumos noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī to īstenošanai paredzētos pasākumus.”

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7.pants noteic:

“Ikvienai personai ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un saziņas neaizskaramību.”

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 9.pants noteic:

“Tiesības stāties laulībā un tiesības veidot ģimeni tiek garantētas saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kas nosaka šo tiesību izmantošanu.”

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21.pants noteic:

“1. Aizliegta jebkāda diskriminācija, tostarp [...] dzimumorientācijas dēļ.”

Latvijas tiesību akti un judikatūras atziņas

[8] Satversmes 110.pants noteic:

„Valsts aizsargā un atbalsta laulību – savienību starp vīrieti un sievieti, ģimeni, vecāku un bērna tiesības.”

Fizisko personu reģistra likuma 1.pants paredz:

„Šā likuma mērķis ir:

- 1) izveidot un uzturēt vienotu fizisko personu reģistrācijas un uzskaites sistēmu – Fizisko personu reģistru, lai nodrošinātu fizisko personu identifikāciju un datu apstrādi, ko veic valsts institūcijas un amatpersonas;
- 2) iekļaut, aktualizēt un atjaunot ziņas par civilstāvokļa aktu ierakstiem saskaņā ar Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likumu.”

Fizisko personu reģistra likuma 11.panta pirmā daļa paredz:

„Reģistrā par personu iekļauj šādas ziņas:

[..]

- 18) ziņas par ģimenes stāvokli;

19) ziņas par laulību ;”.

Civiltāvokļa aktu reģistrācijas likuma 19.panta ceturrtā daļa noteic:

„Ja Latvijas pilsonis vai Latvijas nepilsonis noslēdz laulību ārpus Latvijas Republikas, ievērojot tās ārvalsts likumus, kuras teritorijā laulība noslēgta, šī laulība ir spēkā Latvijas Republikā, ja ievēroti Civillikuma [...] 35.panta noteikumi.”

Civillikuma 35.panta otrā daļa noteic:

„Aizliegta laulība starp viena dzimuma personām.”

[9] Satversmes tiesa, interpretējot Satversmes 110.pantā ietvertā jēdziena „ģimene” saturu, atzinusi, ka šī tiesību norma neizvirza dzimumu par kritēriju tādu personu noteikšanai, kuras atzīstamas par ģimeni. Sabiedrība sastāv ne vien no tādām personām, kas pēc savas dabas veido ciešas personiskas un ģimeniskas attiecības ar atšķirīga dzimuma pārstāvjiem, bet arī tādām personām, kas pēc savas dabas veido šādas attiecības ar sava dzimuma pārstāvjiem (*Satversmes tiesas 2020.gada 12.novembra sprieduma lietā Nr. [2019-33-01](#) 12.1. un 12.2.punkts un 2021.gada 8.aprīļa sprieduma lietā Nr. [2020-34-03](#) 10.1.punkts*). Satversmes tiesa arī uzsvērusi, ka Satversmes 110.panta pirmais teikums uzliek valstij pozitīvu pienākumu nodrošināt viena dzimuma pāra ģimenei iespēju juridiski nostiprināt savas ģimenes attiecības un pienākumu arī šādai ģimenei nodrošināt juridisku aizsardzību (*Satversmes tiesas 2021.gada 8.aprīļa sprieduma lietā Nr. [2020-34-03](#) 10.3.punkts, 13.punkts*).

Arī Senāts ir atzinis, ka Satversmes 110.pantā paredzētās tiesības uz ģimenes dzīves aizsardzību aptver arī viena dzimuma pāru ģimenes, līdz ar to valstij ir pienākums to nodrošināt. Senāts uzsvēris: kamēr likumdevējs nav izpildījis šo pienākumu, viena dzimuma pāri savu attiecību atzīšanu par ģimenes attiecībām var panākt ar administratīvās tiesas spriedumu, tiesai konstatējot konkrētu personu ģimenes attiecības (*Senāta 2021.gada spriedums lietā Nr. [SKA-\[B1\]/2021](#)*). Slēgtas lietas statuss. Pieejams Augstākās tiesas tīmekļvietnē).

Ievērojot minētajā Senāta spriedumā ietvertās atziņas, līdz likumdevējs ievieša partnerības institūtu, administratīvās tiesas ar spriedumu konstatēja viena dzimuma pāru ģimenes esību.

[10] 2024.gada 1.jūlijā stājās spēkā grozījumi Notariāta likumā, kas papildina likumu ar D²sadaļu „Notariālo aktu par partnerību vai tās izbeigšanu taisīšana”. Tostarp Notariāta likums papildināts ar 107.¹²pantu, kas noteic: „Zvērināts notārs taista notariālo aktu par partnerību, ja divas pilngadīgas fiziskās personas kopā personīgi ierodas pie zvērināta notāra un apliecina, ka tām ir tuvas personiskas attiecības, kopīga saimniecība un nolūks rūpēties par to, kā arī gādāt un atbalstīt vienai otru. Partnerība nav pielīdzināma laulībai.”

Savukārt kopš 2024.gada 1.jūlija Fizisko personu reģistra likuma 11.panta pirmā daļa papildināta ar 36.punktu, kas noteic, ka reģistrā iekļauj arī ziņas par partnerību.

Līdz ar to kopš 2024.gada 1.jūlija viena dzimuma personas pie notāra var reģistrēt partnerību. Senāts atzinis, ka partnerības reģistrēšana nozīmē ģimenes attiecību juridisku atzīšanu (*Senāta 2024.gada 18.oktobra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-871/2024, [ECLI:LV:AT:2024:1018.A420119924.5.L](#), 5.punkts*).

[11] Lietā Senātam būs jāizšķir, vai Administratīvā apgabaltiesa pareizi secināja, ka no tiesību normām neizriet pieteicēju tiesības pieprasīt, lai Fizisko personu reģistrā tiek iekļautas ziņas par viņu Zviedrijā noslēgto laulību, tādējādi atzīstot pieteicēju laulību un nostiprinot viņam Latvijā laulātu personu statusu.

[12] Kā jau minēts, saskaņā ar Latvijas tiesisko regulējumu ar jēdzienu „laulība” apzīmē savienību starp divām pretēja dzimuma personām; viena dzimuma personu pāri Latvijā nevar noslēgt laulību, un attiecīgi arī citā valstī viena dzimuma pāra noslēgtas laulības atzīšana Latvijas normatīvajos aktos nav paredzēta. Savukārt pretēja dzimuma pāra ārvalstī noslēgta laulība Latvijā tiek atzīta, ziņas par šādu laulību iekļaujot Fizisko personu reģistrā.

Vienlaikus kopš 2021.gada beigām Latvijā ir mehānisms, kādā valsts atzīst viena dzimuma pāra izveidotu ģimeni. Proti, pēc Senāta sprieduma lietā Nr. [SKA-\[B1\]/2021](#) viena dzimuma pāra ģimene tika konstatēta ar administratīvās tiesas spriedumu, bet kopš 2024.gada 1.jūlija viena dzimuma pāri var reģistrēt partnerību. Ziņas par reģistrētu partnerību tiek reģistrētas Fizisko personu reģistrā, un partnerības statuss nodrošina tiesības iegūt iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumus savstarpēju dāvinājumu un aizdevumu gadījumā, tiesības pieņemt lēmumus, kas saistīti ar otra partnera ārstniecību, ja viņš pats nebūs spējīgs par sevi parūpēties, un dažādas sociālās garantijas. Vienlaikus partnerība nenodrošina pilnīgi visas tās pašas tiesības, kas izriet no laulības, piemēram, mantošanas jautājumos.

[13] Pieteicējas savas tiesības pieprasīt ziņu par Zviedrijā noslēgto laulību iekļaušanu Fizisko personu reģistrā citstarp pamato ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 20.panta 2.punkta „a” apakšpunktā un 21.panta 1.punktā garantētajām tiesībām brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstī kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartā paredzētajām tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves aizsardzību un diskriminācijas aizliegumu (hartas 7. un 21.pants). Pieteicējas uzskata, ka tas, ka Latvijā ziņas par viņu Zviedrijā noslēgto laulību netiek ierakstītas Fizisko personu reģistrā, aizskar viņu no Eiropas Savienības tiesībām izrietošās tiesības uz brīvu pārvietošanos.

Līdz ar to Senātam izskatāmajā lietā būs jāsniedz atbilde, vai no minētajām Eiropas Savienības tiesību normām izriet pieteicēju tiesības pieprasīt citā Eiropas Savienības dalībvalstī – Zviedrijā – noslēgtas laulības juridisku atzīšanu – ziņu par šīm laulībām iekļaušanu Fizisko personu reģistrā. Ņemot vērā Eiropas Savienības tiesību pārākuma principu, senatoru kolēģija atzīst, ka šis jautājums ir jānoskaidro visupirms.

[14] Līguma par Eiropas Savienības darbību 20.panta 2.punkta „a” apakšpunkts un 21.panta 1.punkts noteic, ka Eiropas Savienības pilsonība ikvienam Savienības pilsonim it īpaši nodrošina primāras un individuālas tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ievērojot Līgumos noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī tā īstenošanai noteiktos pasākumus.

Eiropas Savienības Tiesas spriedumā C-713/23 jau ir vērtēts jautājums par vienā Eiropas Savienības dalībvalstī noslēgtas viena dzimuma (vienāda dzimuma) pāra laulības atzīšanu citā dalībvalstī kontekstā ar minētajās tiesību normās garantētajām brīvas pārvietošanās tiesībām.

Šajā spriedumā (kā arī tajā citētajā Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā) uzsvērts, ka noteikumi par laulību ietilpst dalībvalstu kompetencē un Savienības tiesības nevar apdraudēt šo kompetenci. Tādējādi dalībvalstis savās valstīs tiesībās var brīvi paredzēt vai neparedzēt vienāda dzimuma personu laulību. Tomēr, īstenojot šo kompetenci, ikvienai dalībvalstij jāievēro Savienības tiesības un it īpaši Līguma par Eiropas Savienības darbību normas par katra Savienības pilsoņa pārvietošanās un uzturēšanās brīvību dalībvalstu teritorijā, tālab atzīstot citā dalībvalstī saskaņā ar tās tiesībām noteikto personu statusu (*sprieduma C-713/23 47., 48.punkts*).

Eiropas Savienības Tiesa atzinusi, ka, runājot par divu tādu Savienības pilsoņu situāciju, kuri dzīvo kopā uzņēmējā dalībvalstī un tur ir noslēguši laulību saskaņā ar uzņēmējas dalībvalsts tiesībām, no Līguma par Eiropas Savienības

darbību 21.panta izrietošo tiesību lietderīgā iedarbība prasa, lai šie pilsoņi varētu būt pārliecināti, ka viņi savas izcelsmes dalībvalstī varēs turpināt ģimenes dzīvi, ko izveidojuši vai nostiprinājuši uzņēmējā dalībvalstī, it īpaši – noslēdzot laulību (*sprieduma C-713/23 46.punkts*). Dalībvalsts, kuras pilsonība ir diviem vienāda dzimuma Savienības pilsoņiem, iestāžu atteikums atzīt laulību, kuru viņi ir likumīgi noslēguši, piemērojot šim nolūkam citā dalībvalstī, kurā šie Savienības pilsoņi ir izmantojuši savu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību, paredzētās procedūras, var kavēt tiesību brīvi pārvietoties īstenošanu. It īpaši šāds atteikums minētajiem Savienības pilsoņiem, kas izveidojuši vai nostiprinājuši ģimenes dzīvi, uzturoties uzņēmējā dalībvalstī, tajā dzīvojot kā precētas personas, liedz turpināt ģimenes dzīvi, baudot šo juridisko statusu, izcelsmes valstī un pēc atgriešanās izcelsmes dalībvalstī liek viņiem dzīvot kā neprecētām personām. Tādējādi dalībvalsts iestāžu atteikums atzīt divu vienāda dzimuma Savienības pilsoņu laulību, kas noslēgta, viņiem uzturoties citā dalībvalstī, ir šķērslis šo pilsoņu tiesību brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā īstenošanai (*sprieduma C-713/23 51.–54.punkts*). Laulības – ko divi vienāda dzimuma Savienības pilsoņi ir noslēguši atbilstoši tās dalībvalsts tiesībām, kurā šie Savienības pilsoņi ir izmantojuši savu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību, – neatzīšana, pamatojoties uz to, ka tās dalībvalsts tiesībās, kuras pilsonība viņiem ir un kurā šie Savienības pilsoņi vēlas turpināt savu privāto un ģimenes dzīvi, nav atļauta laulība starp vienāda dzimuma personām, ir pretrunā pamattiesībām, kas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7.pantā ir garantētas viendzimuma pāriem (*sprieduma C-713/23 67.punkts*).

Eiropas Savienības Tiesa arī uzsvēra: izcelsmes dalībvalsts pienākums atzīt tādu laulību starp vienāda dzimuma Savienības pilsoņiem, kas noslēgta uzņēmējā dalībvalstī, īstenojot pārvietošanās un uzturēšanās brīvību, lai viņi varētu atgriezties dalībvalstī, kuras valstspiederīgie viņi ir, un turpināt tajā savu ģimenes dzīvi, izmantojot uzņēmējā dalībvalstī likumīgi dibinātas laulības statusu, neapdraud laulības institūtu izcelsmes dalībvalstī. Ar šādu atzīšanas pienākumu netiek ignorēta nacionālā identitāte un netiek apdraudēta izcelsmes dalībvalsts sabiedriskā kārtība (*sprieduma C-713/23 61., 62.punkts*). Dalībvalstij ir rīcības brīvība izvēlēties, kā tiek atzītas laulības, ko noslēguši Savienības pilsoņi, īstenojot pārvietošanās un uzturēšanās brīvību citā dalībvalstī, tomēr tas darāms, ņemot vērā no Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21.panta 1.punkta izrietošo diskriminācijas aizliegumu (*sprieduma C-713/23 75.punkts*).

Ievērojot minēto, Eiropas Savienības Tiesa nosprieda, ka Līguma par Eiropas Savienības darbību 20.pants un 21.panta 1.punkts, ievērojot Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7.pantu un 21.panta 1.punktu, jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, kurš, pamatojoties uz to, ka šīs dalībvalsts tiesībās nav atļauta laulība starp vienāda dzimuma personām, neļauj nedz atzīt tādu laulību starp diviem minētās dalībvalsts vienāda dzimuma pilsoņiem, kas ir likumīgi noslēgta, īstenojot viņu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību citā dalībvalstī, kur viņi ir izveidojuši vai nostiprinājuši ģimenes dzīvi, nedz arī šim nolūkam reģistrēt šīs laulības apliecību pirmās dalībvalsts civilstāvokļa aktu reģistrā, ja šī reģistrācija ir vienīgais šajā dalībvalstī paredzētais līdzeklis šādai atzīšanai.

[15] Ņemot vērā minēto, senatoru kolēģija secina, ka ir pilnīga skaidrība par to, ka no Līguma par Eiropas Savienības darbību 20. un 21.panta izrietošās Savienības pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstīs, kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartā aizsargātajām tiesībām uz privāto un ģimenes dzīvi un diskriminācijas aizliegumu, prasa, lai dalībvalsts atzītu viena dzimuma (vienāda dzimuma) pāra laulību, kas ir likumīgi noslēgta, īstenojot viņu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību citā dalībvalstī, kur viņi ir izveidojuši vai nostiprinājuši ģimenes dzīvi.

Vienlaikus senatoru kolēģija ņem vērā, ka spriedumā C-713/23 minētās Eiropas Savienības tiesību normas tika vērtētas kontekstā ar situāciju, kurā viena dzimuma personas bija izmantojušas savas pārvietošanās tiesības un pastāvīgi dzīvojušas vienā dalībvalstī (Vācijā), kurā arī izveidojušas un juridiski nostiprinājušas savu ģimenes dzīvi, noslēdzot laulību, un apsvēra pārcelties uz dzīvi savā pilsonības valstī Polijā, kas atteica atzīt Vācijā noslēgto laulību.

Savukārt izskatāmajā lietā situācija ir atšķirīga. Kā izriet no pieteicēju paskaidrotā Senātam, abu pieteicēju pastāvīgā dzīvesvieta jau gadiem ilgi ir Latvija (ieteicēja /Persona B/, kas ir Latvijas un Zviedrijas dubultpilsone, uz dzīvi Latvijā pārcēlās 1997.gadā). Kā noprotams, arī savu ģimenes dzīvi pieteicējas ir izveidojušas Latvijā un arī turpmāk vēlas turpināt dzīvot Latvijā. Proti, lai arī laulību pieteicējas reģistrēja Zviedrijā, gan pirms tam, gan pēc tam pieteicējas pastāvīgi dzīvo un savu ģimenes dzīvi īsteno Latvijā.

Pieteicējas Senātam ir paskaidrojušas, ka, lai arī viņu pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijā, pieteicēja /Persona B/ kā Latvijas un Zviedrijas dubultpilsoņe joprojām uztur arī ciešu saikni ar Zviedriju. Proti, viņai joprojām Zviedrijā dzīvo radnieki, viņai Zviedrijā ir bankas konts, viņa saņem tur uzkrāto privāto pensiju un maksā studiju kredītu, viņa Zviedrijā izmanto pilsoņa tiesības piedalīties vēlēšanās, kā arī regulāri – vairākas reizes gadā – dodas uz Zviedriju, nereti arī kopā ar otru pieteicēju. Tāpat arī pieteicējas /Persona B/ profesionālā darbība esot saistīta ar Zviedriju, jo pieteicējai pieder tūrisma kompānija, kas pamatā nodarbojas ar tūristu no Zviedrijas uzņemšanu.

Minētais ļauj pieņemt, ka pieteicējas aktīvi izmanto tiesības brīvi pārvietoties tādējādi, ka, lai arī viņu ģimenes dzīve ir izveidojusies Latvijā un viņas par savu dzīvesvietas valsti ir izvēlējušās Latviju, viņas dažādu iemeslu dēļ nereti dodas braucienos uz Zviedriju, tostarp, viņas devās uz Zviedriju, lai tur noslēgtu laulību.

Tomēr senatoru kolēģijai nav skaidrības, vai tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstu teritorijā ir interpretējamas tādējādi, ka ar iepriekš minēto ir pietiekami, lai atzītu, ka Latvijas iestāžu atteikšanās atzīt pieteicēju Zviedrijā noslēgto laulību ietekmē viņu tiesības uz brīvu pārvietošanos Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijā un kopsakarā ar tām arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartā garantētās tiesības. Šaubas rada tas, ka pieteicējas gan pirms, gan pēc laulību noslēgšanas jau pastāvīgi dzīvo Latvijā un šķiet, ka viņu Zviedrijā noslēgto laulību neatzīšana nerada šķēršļus pieteicējām turpināt brīvi uzturēties un dzīvot Latvijā vai pārvietoties uz citām Savienības dalībvalstīm. Pieteicējas nav arī norādījušas uz konkrētām grūtībām, ar kurām tās Latvijā būtu saskārušās tā iemesla dēļ, ka viņām šeit nav atzīts laulātu personu statuss (salīdzinājumam spriedumā C-713/23 Eiropas Savienības Tiesa bija norādījusi, ka iesniedzējtiesā ir identificētas konkrētas grūtības, ar kurām pieteicēji tajā lietā bija saskārušies (*sprieduma C-713/23 50.punkts*)). No otras puses, nevar izslēgt, ka tas, ka pieteicējām Latvijā netiek atzīts laulātu personu statuss, var novest pie pieteicēju subjektīvas nevēlēšanās uzturēties un dzīvot Latvijā.

[16] Vienlaikus senatoru kolēģija konstatē, spriedumā C-713/23 Eiropas Savienības Tiesa ņēma vērā, ka Polijā nav izveidots nekāds tiesiskais mehānisms viena dzimuma pāra attiecību atzīšanai.

Savukārt Latvijā, kā jau minēts, viena dzimuma pāriem ir iespējams reģistrēt partnerību. Lai arī pieteicējas ir paudušas viedokli, ka viņu Zviedrijā noslēgtā laulība ir šķērslis Latvijā reģistrēt partnerību, senatoru kolēģija tam nevar piekrist. Senatoru kolēģijas ieskatā, Notariāta likumā paredzētais, ka partnerību nevar noslēgt personas, kuras ir laulībā, attiecas uz tiem gadījumiem, kad personām ir noslēgta laulība Latvijas tiesiskā regulējuma izpratnē, proti, savienības starp pretēja dzimuma personām gadījumos. Viena dzimuma pāra citā valstī noslēgta laulība nevar būt objektīvs šķērslis šīm pašām personām Latvijā reģistrēt partnerību. Tieši pretēji – partnerības reģistrēšana ir veids, kādā ģimenes attiecības, kas citā valstī nostiprinātas ar noslēgtu laulību, viena dzimuma pāris var padarīt juridiski redzamas (esošas) arī Latvijā.

Šādos apstākļos senatoru kolēģija vēlas pārliecināties par to, vai tas, ka Latvijas iestāde atsakās iekļaut ziņas par pieteicēju Zviedrijā noslēgto laulību Fizisko personu reģistrā (proti, būtībā atsakās atzīt pieteicēju Zviedrijā noslēgto laulību par laulību Latvijas tiesiskā regulējuma izpratnē) skar pieteicēju tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstu teritorijā un vai līdz ar to no šīm tiesībām, kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas normām, valstij izriet pienākums šādā situācijā atzīt citā valstī noslēgtu laulību. Senatoru kolēģija apzinās, ka tad, ja uz pieteicēju situāciju ir attiecināmas no Līguma par Eiropas Savienības darbību 20. un 21.panta izrietošās Savienības pilsoņu tiesības, tad, ņemot vērā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. un 21.panta normas, Latvijai atbilstoši Eiropas Savienības tiesību pārākuma principam ir pienākums nodrošināt tiesisko aizsardzību, kas indivīdiem izriet no šīm tiesību normām, un garantēt to pilnīgu iedarbību, vajadzības gadījumā nepiemērojot valsts tiesību normas.

[17] Ievērojot minēto, izskatāmajā lietā nepieciešams interpretēt no Līguma par Eiropas Savienības darbību 20. un 21.panta izrietošās Savienības pilsoņu tiesības uz brīvu pārvietošanos dalībvalstu teritorijā, lai noskaidrotu, vai šīs tiesības tiek skartas situācijā, kad personu pilsonības un pastāvīgās dzīvesvietas valsts iestāde atsakās atzīt laulības, kas noslēgtas, aizbraucot laulības reģistrēšanai uz citu Savienības dalībvalsti, ar kuru vienai no laulību noslēgušajām personām ir cieša saikne. Ņemot vērā, ka Eiropas Savienības Tiesa spriedumā C-713/23 ir akcentēta

minēto tiesību normu interpretācija ļoti konkrētā situācijā, proti, situācijā, kurā personas laulību noslēgušas valstī, kurā pastāvīgi dzīvo un kurā ir izveidojušas un īstenojušas savu ģimenes dzīvi, senatoru kolēģija uzskata, ka izskatāmās lietas atšķirīgo tiesisko un faktisko apstākļu dēļ jāvērsas Eiropas Savienības Tiesā ar jautājumu. Tas ir pamats tiesvedības apturēšanai šajā lietā līdz brīdim, kad Eiropas Savienības Tiesa pieņems nolēmumu sakarā ar prejudiciālo jautājumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 267.pantu, Administratīvā procesa likuma 104.¹pantu, 273.panta 5.punktu, 275.panta 7.punktu un 338.panta astoto daļu, senatoru kolēģija

nolēma

uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādu prejudiciālo jautājumu:

vai Līguma par Eiropas Savienības darbību 20.pants un 21.panta 1.punkts, ievērojot Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7.pantu un 21.panta 1.punktu, jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, kurš, pamatojoties uz to, ka šīs dalībvalsts tiesībās nav atļauta laulība starp vienāda dzimuma personām, neļauj atzīt laulību, kas starp diviem minētās dalībvalsts vienāda dzimuma pilsoņiem noslēgta citā Eiropas Savienības dalībvalstī, kurā laulību noslēgušās personas ne pirms, ne pēc laulības noslēgšanas nedzīvo, bet ar kuru vienai no laulību noslēgušajām personām ir cieša saikne un uz kuru personas devušās laulības noslēgšanai.

Apturēt tiesvedību lietā, līdz stājas spēkā Eiropas Savienības Tiesas nolēmums.

Lēmums nav pārsūdzams.

I. Višķere J. Pleps L. Slica